HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

25 noiembrie 2008 *

În cauza C-455/06,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de College van Beroep voor het bedrijfsleven (Țările de Jos), prin decizia din 9 noiembrie 2006, primită de Curte la 14 noiembrie 2006, în procedura

Heemskerk BV,

Firma Schaap

împotriva

Productschap Vee en Vlees,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts și T. von Danwitz, președinți de cameră, domnii A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii J. Malenovský, J. Klučka (raportor), A. Arabadjiev și doamna C. Toader, judecători,

* Limba de procedură: olandeza.

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 noiembrie 2007,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru guvernul olandez, de doamnele H. G. Sevenster și C. ten Dam, în calitate de agenți;

— pentru guvernul elen, de domnii V. Kontolaimos și G. Kanellopoulos, precum și de doamna S. Papaioannou, în calitate de agenți;

— pentru guvernul maghiar, de doamna J. Fazekas, în calitate de agent;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii F. Erlbacher și T. van Rijn, precum și de doamna M. van Heezik, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 6 mai 2008,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Regulamentului (CE) nr. 615/98 al Comisiei din 18 martie 1998 de stabilire a normelor specifice de aplicare a regimului restituirilor la export în ceea ce privește bunăstarea animalelor vii din specia bovină în cursul transportului (JO L 82, p. 19), a Directivei 91/628/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1991 privind protecția animalelor în cursul transportului

și de modificare a Directivelor 90/425/CEE și 91/496/CEE (JO L 340, p. 17, Ediție specială, 03/vol. 10, p. 182), astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29/CE a Consiliului din 29 iunie 1995 (JO L 148, p. 52, Ediție specială, 03/vol. 17, p. 120, denumită în continuare „Directiva 91/628"), a Regulamentului (CE) nr. 800/1999 al Comisiei din 15 aprilie 1999 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole (JO L 102, p. 11, Ediție specială, 03/vol. 27, p. 187) și a articolului 33 alineatul (9) din Regulamentul (CE) nr. 1254/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind organizarea comună a pieței în sectorul cărnii de vită și mânzat (JO L 160, p. 21, Ediție specială, 03/vol. 28, p. 80).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Heemskerk BV și Firma Schaap, pe de o parte, și Productschap Vee en Vlees (denumit în continuare „Productschap"), pe de altă parte, având ca obiect rambursarea unei părți a restituirii la export pe care acesta din urmă o consideră ca fiind plătită în mod nejustificat acestor două societăți.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

Regulamentul nr. 1254/1999

3 Regulamentul nr. 1254/1999 a abrogat Regulamentul (CEE) nr. 805/68 al Consiliului din 27 iunie 1968 privind organizarea comună a piețelor în sectorul cărnii de vită și mânzat (JO L 148, p. 24).

4 În temeiul articolului 33 alineatul (9) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1254/1999, plata restituirilor la exportul de animale vii trebuie să fie în conformitate cu dispozițiile stabilite de legislația comunitară cu privire la bunăstarea animalelor și în special la protecția animalelor pe parcursul transportului.

Regulamentul nr. 615/98

5 Articolul 1 din Regulamentul nr. 615/98 prevede:

„[…] plata restituirilor la exportul animalelor vii din specia bovină înregistrate sub codul NC 0102 (denumite în continuare „animalele”) depinde de respectarea, în cursul transportului animalelor până la primul loc de descărcare în țara terță de destinație finală:

— a dispozițiilor Directivei 91/628/CEE și

— a dispozițiilor prezentului regulament.” [traducere neoficială]

6 Potrivit articolului 2 din același regulament:

„(1) Ieșirea animalelor de pe teritoriul vamal al Comunității nu se poate efectua decât prin următoarele puncte de ieșire:

— un punct de control la frontieră autorizat printr-o decizie a Comisiei pentru controalele sanitar-veterinare a ungulatelor vii provenite din țări terțe

sau

— un punct de ieșire autorizat de statul membru.

(2) Un medic veterinar oficial de la punctul de ieșire trebuie să verifice și să certifice, în conformitate cu Directiva 96/93/CE a Consiliului [din 17 decembrie 1996 privind certificarea animalelor și a produselor animaliere (JO 1997, L 13, p. 28, Ediție specială, 03/vol. 20, p. 167)], că:

— animalele sunt apte pentru călătoria prevăzută, în conformitate cu dispozițiile Directivei 91/628/CEE,

— mijlocul de transport prin intermediul căruia animalele vor părăsi teritoriul vamal al Comunității este conform cu dispozițiile Directivei 91/628/CEE

și că

— au fost luate măsuri pentru a îngriji animalele pe durata călătoriei în conformitate cu dispozițiile Directivei 91/628/CEE.

(3) În cazul în care medicul veterinar de la punctul de ieșire consideră că sunt îndeplinite în mod corespunzător condițiile menționate la alineatul (2), el certifică acest lucru prin mențiunea:

[…]

— Controalele menționate la articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 615/98 satisfăcătoare

[…]” [traducere neoficială]

7 Articolul 5 alineatele (2), (3) și (7) din Regulamentul nr. 615/98 prevede:

„(2) Cererea de plată a restituirilor la export, stabilită în conformitate cu dispozițiile articolului 47 din Regulamentul (CEE) nr. 3665/87 [al Comisiei din 27 noiembrie 1987 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole (JO L 351, p. 1)] trebuie completată, în termenul prevăzut la articolul menționat, cu dovada că dispozițiile articolului 1 din regulament au fost respectate.

Dovada respectivă se efectuează prin prezentarea:

— documentului menționat la articolul 2 alineatul (3) completat corespunzător

și

— dacă este cazul, a raportului menționat la articolul 3 alineatul (2).

[…]

(3) Restituirea la export nu se plătește pentru animalele moarte în cursul transportului sau pentru animalele pentru care autoritatea competentă apreciază că Directiva privind protecția animalelor în cursul transportului nu a fost respectată, având în vedere documentele menționate la alineatul (2), rapoartele de control menționate la articolul 4 și/sau orice alt element de care dispune referitor la respectarea dispozițiilor menționate la articolul 1.

[…]

(7) În cazul în care, după plata restituirii, se stabilește că legislația comunitară privind protecția animalelor în cursul transportului nu a fost respectată, partea corespunzătoare din restituire, inclusiv, dacă este cazul, reducerea menționată la alineatul (4), se consideră plătită nejustificat și se recuperează în conformitate cu dispozițiile articolului 11 alineatele (3)-(6) din Regulamentul (CEE) nr. 3665/87.” [traducere neoficială]

Directiva 91/628

8 Articolul 5 secțiunea A punctul 1 literele (a)-(c) din Directiva 91/628 prevede:

„A. Statele membre se asigură că:

1. fiecare transportator:

(a) a făcut obiectul:

[…]

(ii) unei autorizări valabile pentru toate transporturile de animale vertebrate efectuate pe unul dintre teritoriile menționate de anexa I la Directiva 90/675/CEE, acordată de autoritatea competentă din statul membru în care își are sediul sau, în cazul unei întreprinderi cu sediul într-o țară terță, de către autoritatea competentă dintr-un stat membru al Uniunii Europene, cu condiția existenței unui angajament scris al responsabilului întreprinderii de transport privind respectarea cerințelor în materie de legislație veterinară comunitară în vigoare.

[…]

(b) nu transportă animale sau nu încredințează transportul de animale în condiții în care acestea ar putea fi rănite sau supuse unor suferințe inutile;

(c) utilizează pentru transportul animalelor menționate de prezenta directivă mijloace de transport care asigură respectarea cerințelor comunitare în ceea ce privește bunăstarea animală în timpul transportului […]”

Reglementarea națională

9 Articolul 8:69 din Legea generală privind dreptul administrativ (Algemene Wet Bestuursrecht) are următorul cuprins:

„1. Instanța sesizată se pronunță întemeindu-se pe acțiune, pe înscrisurile prezentate, pe cercetarea judecătorească prealabilă și pe examinarea cauzei în cursul ședinței.

2. Instanța completează din oficiu motivele de drept.

3. Instanța poate completa din oficiu faptele.”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

10 Din decizia de trimitere reiese că fiecare dintre reclamantele din acțiunea principală a declarat, la 25 ianuarie 2000, exportul a 300 de juninci gestante către Maroc, operațiune pentru care acestea au solicitat și au obținut plata unei restituiri la export în conformitate cu Regulamentul nr. 800/1999.

11 Cele 600 de juninci gestante, împreună cu 40 de juninci gestante care aparțineau unei alte întreprinderi, au fost îmbarcate în aceeași zi la Moerdijk (Țările de Jos) pe o navă aflată sub pavilion irlandez, M/S Irish Rose (denumită în continuare „nava"), în vederea transportului lor către Casablanca (Maroc). Medicul veterinar oficial care a controlat operațiunea de îmbarcare a certificat faptul că erau îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 2 din Regulamentul nr. 615/98.

12 Respectiva navă a fost autorizată de autoritățile irlandeze pentru transportarea animalelor pe o suprafață de 986 m^2.

13 Cu ocazia controlului organizat în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 4045/89 al Consiliului din 21 decembrie 1989 privind controalele efectuate de către statele membre cu privire la operațiunile care fac parte din sistemul de finanțare prin Fondul european de orientare și garantare agricolă, secțiunea Garantare, și de abrogare a Directivei 77/435/CEE (JO L 388, p. 18, Ediție specială, 03/vol. 7, p. 196), în dosarele administrative ale reclamantelor din acțiunea principală a fost găsit un document din care rezulta că a fost depășită cu 111 bovine capacitatea de transport de animale vii a navei. O investigație mai aprofundată, efectuată de serviciul general de inspecție, a arătat că medicul veterinar oficial nu efectuase la punctul de ieșire niciun control al respectării standardelor privind densitatea de încărcare, care figurează în capitolul VI din anexa la Directiva 91/628. Pe baza acestei investigații, precum și a unei declarații a persoanei care a însoțit animalele în cursul transportului lor către Maroc, respectivul serviciu general de inspecție a dedus că nu fuseseră respectate condițiile de bunăstare a

bovinelor în cursul transportului, astfel cum sunt prevăzute de Directiva 91/628, și că se produsese o supraîncărcare evidentă a navei.

14 Prin deciziile din 26 martie 2004, Productschap a retras restituirea la export acordată reclamantelor din acțiunea principală și a solicitat rambursarea sumelor deja plătite, majorate cu 10 %. În plus, a stabilit dobânzile legale datorate.

15 Prin scrisorile din 13 aprilie 2004, fiecare dintre reclamantele menționate a introdus o reclamație împotriva deciziilor din 26 martie 2004.

16 Prin deciziile din 2 și din 25 august 2005, Productschap a decis, după ascultarea reclamantelor din acțiunea principală la 6 mai 2004, menținerea retragerii și a rambursării restituirii, dar cu diminuarea valorii sumelor de recuperat. Considerând că numărul de bovine care depășea numărul autorizat pentru cei 986 m^2 autorizați fuseseră transportate cu încălcarea standardelor stabilite de Directiva 91/628, printre care figurează și cele privind densitatea de încărcare, Productschap a apreciat că restituirea trebuia să fie retrasă și rambursată în ceea ce privește partea din încărcătură care nu respectase cerințele privind bunăstarea animalelor.

17 În acest scop, Productschap a stabilit că, potrivit punctului 47 din anexa la Directiva 91/628, standardul de încărcare pentru transportul de juninci gestante pe mare se ridica la 1,70775 m^2. Pentru a calcula numărul de animale transportate cu încălcarea acestui standard de încărcare, acesta a împărțit suprafața autorizată a navei, și anume 986 m^2, la suprafața prevăzută pentru fiecare animal, concluzionând că numărul de animale transportate în plus pe navă cu ocazia operațiunii de export se ridica la 62.

18 Productschap a calculat partea care trebuia recuperată din restituirea la export primită de reclamantele din acțiunea principală, pe baza restituirii acordate pentru numărul de animale transportate în plus, proporțional cu participarea reclamantelor în cadrul întregii operațiuni. Potrivit acestui calcul, s-a solicitat fiecăreia dintre reclamantele din acțiunea principală să ramburseze restituirea pentru 29 de animale. În temeiul articolului 5 alineatul (7) din Regulamentul nr. 615/98 coroborat cu alineatul (4) al aceluiași articol, restituirea acordată a fost, în plus, redusă cu o valoare egală cu valoarea restituirii care a făcut obiectul unei retrageri.

19 Reclamantele din acțiunea principală au introdus o acțiune la instanța de trimitere împotriva deciziilor din 2 august și din 25 august 2005 menționate mai sus. În susținerea acțiunilor, acestea au invocat mai multe motive care constau, în esență, pe de o parte, în invocarea caracterului probant al certificatului emis de medicul veterinar oficial și, pe de altă parte, în susținerea potrivit căreia condiția ce rezultă din legislația irlandeză, conform căreia nava nu putea transporta animale decât pe o suprafață de 986 m^2, nu era aplicabilă unui transport efectuat din Țările de Jos către Maroc.

20 În plus, din decizia de trimitere rezultă că College van Beroep voor het bedrijfsleven a identificat alte argumente care ar putea influența soluționarea acțiunii principale. Totuși, din moment ce aceste argumente nu au fost invocate în fața sa, normele de procedură naționale ar împiedica luarea în considerare a acestora. Ar reieși de la articolul 8:69 din Legea generală privind dreptul administrativ că judecătorul nu se pronunță decât asupra acelor aspecte ale litigiului cu care a fost sesizat de către părți. Deși, în conformitate cu alineatul 2 al acestui articol, instanța completează din oficiu motivele de drept, ar trebui totuși ca această dispoziție să fie interpretată în sensul că judecătorul efectuează încadrarea juridică a motivelor invocate de reclamant împotriva actului administrativ contestat. Ar trebui făcută o distincție între această obligație de a completa din oficiu acele motive și aprecierea pe care judecătorul trebuie să o facă din proprie inițiativă. O astfel de apreciere nu s-ar impune decât în cazul aplicării normelor de ordine publică, și anume a celor referitoare la competențele organelor administrative și la cele ale judecătorului însuși, precum și a dispozițiilor în materie de admisibilitate.

21 Totuşi, instanţa de trimitere se întreabă dacă este obligată, din perspectiva dreptului comunitar, să ţină cont de argumentele întemeiate pe acest drept care nu au fost invocate de reclamantele din acţiunea principală.

22 În aceste condiţii, College van Beroep voor het bedrijfsleven a hotărât să suspende judecarea cauzei şi să adreseze Curţii următoarele întrebări preliminare:

„1) a) Un organ administrativ este abilitat să decidă, prin derogare de la certificarea medicului veterinar oficial prevăzută la articolul 2 alineatul (2) din Regulamentul […] nr. 615/98, că transportul de animale la care se referă respectiva certificare nu este conform cerinţelor care rezultă din Directiva [91/628]?

b) În cazul în care se răspunde în mod afirmativ la prima întrebare litera (a):

Exercitarea, de către organul administrativ respectiv, a acestei competenţe având ca temei dreptul comunitar este supusă anumitor restricţii şi, în caz afirmativ, care sunt acestea?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

În cadrul aprecierii existenţei dreptului la restituire, de exemplu în cazurile prevăzute de Regulamentul […] nr. 800/1999, un organ administrativ al unui stat membru trebuie să stabilească dacă un transport de animale vii respectă

prevederile comunitare referitoare la bunăstarea animală pe baza condițiilor în vigoare în statul membru respectiv sau pe baza condițiilor în vigoare în statul membru de pavilion al navei care transportă animalele vii, cu alte cuvinte statul care a eliberat o autorizație pentru această navă?

3) Dreptul comunitar impune examinarea din oficiu a motivelor întemeiate pe Regulamentele […] nr. 1254/1999 și […] 800/1999, cu alte cuvinte a motivelor care depășesc cadrul litigiului, astfel cum este acesta supus instanței naționale?

4) Noțiunea «în conformitate cu dispozițiile stabilite de legislația comunitară cu privire la bunăstarea animalelor» prevăzută la articolul 33 alineatul (9) din Regulamentul […] nr. 1254/1999 trebuie înțeleasă în sensul că, dacă se dovedește că o navă care transportă animale vii este încărcată astfel încât depășește sarcina autorizată în materie pentru această navă în temeiul prevederilor privind bunăstarea animală, dispozițiile comunitare sunt încălcate numai în privința numărului de animale care depășește sarcina autorizată sau trebuie să se concluzioneze în sensul nerespectării dispozițiilor respective în privința tuturor animalelor vii transportate?

5) Aplicarea efectivă a dreptului comunitar implică înlăturarea, prin intermediul controlului din oficiu în lumina dispozițiilor dreptului comunitar, a principiului, consacrat în dreptul olandez al procedurii administrative, potrivit căruia persoana care introduce o acțiune nu se poate afla într-o poziție mai defavorabilă decât cea în care s-ar afla în lipsa acțiunii?"

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

23 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Regulamentul nr. 615/98 și în special articolul 1 și articolul 5 alineatele (3) și (7) din acesta trebuie interpretate în sensul că autoritatea națională competentă în materia restituirilor la export este abilitată să decidă că un transport de animale nu a fost efectuat în conformitate cu dispozițiile Directivei 91/628 atunci când, în temeiul articolului 2 alineatul (3) din regulamentul menționat, medicul veterinar oficial certificase conformitatea transportului cu dispozițiile acestei directive. În cazul unui răspuns afirmativ, aceasta dorește să afle dacă competența acestei autorități este supusă anumitor limite.

24 Trebuie să se amintească faptul că, având în vedere textul articolului 1 și al articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, respectarea dispozițiilor Directivei 91/628 constituie o condiție pentru plata restituirilor la export. Exportatorului îi revine obligația să dovedească, în conformitate cu articolul 5 alineatele (1) și (2) din același regulament, că sunt îndeplinite condițiile de acordare a restituirii la export. Este necesar să se sublinieze că, pentru a obține plata restituirii la export, exportatorul trebuie să furnizeze autorității competente a statului membru în care este acceptată declarația dovada respectării dispozițiilor articolului 1 din regulamentul menționat și, în consecință, a dispozițiilor directivei menționate mai sus, prin prezentarea documentelor menționate la articolul 2 alineatul (3), respectiv la articolul 3 alineatul (2) din acest regulament. Printre aceste documente figurează în special certificatul medicului veterinar oficial.

25 În ceea ce privește caracterul probant al unor astfel de documente, Curtea a considerat că, după cum rezultă din finalitatea articolelor 3 și 5 din Regulamentul nr. 615/98, prezentarea de către exportator a documentelor menționate nu constituie o dovadă irefutabilă a respectării articolului 1 din acest regulament și nici a respectării Directivei 91/628. Într-adevăr, această dovadă apare ca fiind suficientă numai în măsura în care autoritatea competentă nu dispune de elemente pe baza cărora poate considera că directiva menționată nu a fost respectată. Această interpretare este confirmată de textul articolului 5 alineatul (3) din același regulament, potrivit căruia autoritatea competentă poate să nu plătească restituirea la export pentru animalele în legătură cu care apreciază că Directiva 91/628 nu a fost respectată, având în vedere documentele menționate la alineatul (2) al articolului 5, rapoartele de control menționate la articolul 4 din acest regulament și/sau orice alt element de care dispune referitor la respectarea dispozițiilor menționate la articolul 1 din regulamentul respectiv (a se vedea Hotărârea din 13 martie 2008, Viamex Agrar Handel, C-96/06, Rep., p. I-1413, punctele 34 și 35).

26 În pofida prezentării de către exportator a unui certificat emis de medicul veterinar oficial, în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 615/98, autoritatea competentă poate aprecia că exportatorul nu a respectat nici dispozițiile articolului 1 din acest regulament, nici pe cele ale Directivei 91/628, cu condiția să fie îndeplinite în special condițiile prevăzute la articolul 5 alineatul (3) din regulamentul menționat (Hotărârea Viamex Agrar Handel, citată anterior, punctul 36).

27 Astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 51 din concluziile prezentate, se poate considera că acest raționament, potrivit căruia autoritatea competentă poate decide, în pofida documentelor furnizate de către exportator, să nu efectueze plata restituirii, este valabil și în ipoteza în care restituirea a fost deja plătită acestuia din urmă.

28 Orice altă interpretare ar priva de efect util, pe de o parte, articolul 5 alineatul (7) din Regulamentul nr. 615/98, în temeiul căruia, în cazul în care, după plata restituirii, se stabilește că legislația comunitară privind protecția animalelor în cursul transportului nu a fost respectată, restituirea se recuperează în conformitate cu dispozițiile

articolului 11 alineatele (3)-(6) din Regulamentul nr. 3665/87, și, pe de altă parte, controalele organizate *a posteriori* prevăzute de Regulamentul nr. 4045/89.

29 În ceea ce privește aspectul dacă o astfel de competență este supusă anumitor limite, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că articolul 5 din Regulamentul nr. 615/98 nu poate fi interpretat în sensul că permite autorității competente să repună în discuție în mod arbitrar elementele de probă anexate de către exportator la cererea de restituire la export. Într-adevăr, marja de apreciere de care dispune autoritatea competentă nu este nelimitată, din moment ce este încadrată de acest articol 5. Marja de apreciere menționată apare în special limitată în ceea ce privește natura și forța probantă a elementelor pe care le invocă această autoritate (a se vedea Hotărârea Viamex Agrar Handel, citată anterior, punctul 38).

30 Curtea s-a pronunțat în sensul că, în temeiul articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, autorității competente îi revine sarcina de a se întemeia pe elemente obiective și concrete referitoare la bunăstarea animalelor, care sunt de natură să stabilească faptul că documentele anexate de exportator la cererea de restituire la export nu permit să se dovedească respectarea dispozițiilor Directivei 91/628 în cursul transportului, iar exportatorului îi revine sarcina să demonstreze, dacă este cazul, de ce nu sunt relevante elementele de probă invocate de această autoritate pentru a stabili nerespectarea acestui regulament și a acestei directive (a se vedea Hotărârea Viamex Agrar Handel, citată anterior, punctul 41).

31 Curtea s-a pronunțat în sensul că, în orice caz, autoritatea competentă este obligată să își motiveze decizia arătând rațiunile pentru care a considerat că dovezile prezentate de exportator nu permit să se concluzioneze că au fost respectate dispozițiile Directivei 91/628. În acest scop, autoritatea menționată este în special obligată să facă o apreciere obiectivă a documentelor care îi sunt prezentate de către exportator și să demonstreze

caracterul corespunzător al elementelor pe care le invocă pentru a stabili că documentația anexată la cererea de restituire la export nu poate dovedi respectarea dispozițiilor relevante din această directivă (Hotărârea Viamex Agrar Handel, citată anterior, punctul 42).

32 Având în vedere considerațiile prezentate mai sus, trebuie să se răspundă la prima întrebare că Regulamentul nr. 615/98 și în special articolul 1 și articolul 5 alineatele (3) și (7) din acesta trebuie interpretate în sensul că autoritatea națională competentă în materia restituirilor la export este abilitată să decidă că un transport de animale nu a fost efectuat în conformitate cu dispozițiile Directivei 91/628 atunci când, în temeiul articolului 2 alineatul (3) din același regulament, medicul veterinar oficial certificase conformitatea acestui transport cu dispozițiile directivei menționate. Pentru a ajunge la această concluzie, respectiva autoritate trebuie să se întemeieze pe elemente obiective, referitoare la bunăstarea animalelor respective, care sunt de natură să pună în discuție documentele prezentate de exportator, cu excepția situației în care acesta din urmă dovedește, dacă este cazul, că elementele invocate de autoritatea competentă pentru a stabili nerespectarea Directivei 91/628 nu sunt relevante.

Cu privire la a doua întrebare

33 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, în cadrul aprecierii existenței dreptului la restituire, în cazurile prevăzute de Regulamentul nr. 800/1999, autoritatea competentă a statului membru de export trebuie, pentru a aprecia dacă au fost respectate dispozițiile comunitare referitoare la bunăstarea animalelor în cursul transportului, să ia în considerare suprafața disponibilă a navei întemeindu-se pe normele în vigoare în acest stat membru sau pe cea menționată cu ocazia emiterii autorizației în temeiul normelor în vigoare în statul de pavilion.

34 În această privință, este important să se amintească faptul că atât statul de export, cât și statul de pavilion avute în vedere de instanța de trimitere sunt, ambele, state membre ale Uniunii Europene.

35 În ceea ce privește suprafața totală a unei nave care poate fi afectată transportului de animale, trebuie să se constate că Directiva 91/628 nu cuprinde nicio dispoziție expresă în acest sens.

36 În acest context, în ipoteza în care o navă a făcut obiectul unei autorizații pentru o anumită suprafață de către autoritatea competentă a statului membru de pavilion, trebuie să se considere că suprafața indicată de autorizație reflectă suprafața în interiorul căreia este garantată bunăstarea animalelor. Într-adevăr, este cert că, pentru acordarea unei autorizații, autoritatea competentă trebuie în mod necesar să procedeze la controale aprofundate pentru a calcula suprafața utilă totală a navei care este de natură să asigure bunăstarea animalelor în cursul transportului acestora.

37 Prin urmare, autoritatea competentă a statului membru de export trebuie să ia în considerare această suprafață utilă pentru a aprecia dacă transportul animalelor pe navă a fost realizat cu respectarea dispozițiilor Directivei 91/628 referitoare la bunăstarea animalelor.

38 Având în vedere considerațiile prezentate mai sus, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că, atunci când o navă a fost autorizată pentru transportul de animale pentru o anumită suprafață de către statul membru de pavilion, autoritatea competentă a statului membru de export trebuie să se întemeieze pe această autorizație pentru a aprecia dacă au fost respectate dispozițiile comunitare referitoare la bunăstarea animalelor în cursul transportului.

Cu privire la a patra întrebare

39 Prin intermediul celei de a patra întrebări, care trebuie analizată înaintea celei de a treia și a celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă noțiunea „în conformitate cu dispozițiile stabilite de legislația comunitară cu privire la bunăstarea animalelor" prevăzută la articolul 33 alineatul (9) din Regulamentul nr. 1254/1999 trebuie interpretată în sensul că, atunci când se dovedește că cerințele comunitare privind densitatea de încărcare prevăzute în capitolul VI punctul 47 secțiunea B din anexa la Directiva 91/628 nu au fost respectate în cursul transportului animalelor, trebuie să se concluzioneze în sensul nerespectării acestor dispoziții în privința totalității animalelor vii transportate.

40 În temeiul capitolului VI punctul 47 secțiunea B din anexa la directiva menționată, densitatea de încărcare pentru fiecare animal este stabilită, în cazul transportului pe mare, în metri pătrați.

41 Or, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 74 din concluziile prezentate, dacă totalul suprafeței disponibile pe navă pentru transportul de animale împărțit la numărul de animale transportate efectiv nu este conform cu suprafața prevăzută pentru fiecare animal în capitolul VI punctul 47 secțiunea B din anexa la Directiva 91/628, trebuie să se considere că normele comunitare privind densitatea de încărcare nu au fost respectate pentru niciunul dintre animalele transportate. Este cert într-adevăr că, în ipoteza unei depășiri a densității de încărcare, spațiul disponibil pentru fiecare animal se reduce din cauza faptului că numărul de animale la bordul navei este superior numărului autorizat în temeiul acestor norme.

42 În plus, trebuie să se sublinieze că supraîncărcarea unei nave afectează, în principiu, toate animalele, întrucât aceasta antrenează o limitare a mișcărilor fizice ale acestora, reducerea spațiului necesar pentru confortul acestora, o creștere a riscului ca aceste

animale să se rănească, precum și condiții de transport greu de suportat pentru toate animalele transportate, nu numai pentru animalele în plus.

43 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la a patra întrebare în sensul că noțiunea „în conformitate cu dispozițiile stabilite de legislația comunitară cu privire la bunăstarea animalelor" prevăzută la articolul 33 alineatul (9) din Regulamentul nr. 1254/1999 trebuie interpretată în sensul că, atunci când se stabilește că cerințele comunitare privind densitatea de încărcare prevăzute în capitolul VI punctul 47 secțiunea B din anexa la Directiva 91/628 nu au fost respectate în cursul transportului animalelor, trebuie, în principiu, să se concluzioneze în sensul nerespectării acestor dispoziții în privința totalității animalelor vii transportate.

Cu privire la a treia și la a cincea întrebare

44 Prin intermediul celei de a treia și al celei de a cincea întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă dreptul comunitar impune instanței naționale să examineze din oficiu motivele întemeiate pe Regulamentele nr. 1254/1999 și nr. 800/1999 care depășesc cadrul litigiului atunci când o astfel de examinare ar conduce la înlăturarea principiului de drept olandez potrivit căruia persoana care introduce o acțiune nu se poate afla într-o poziție mai defavorabilă decât cea în care s-ar afla în lipsa acțiunii (principiul interzicerii *reformatio in peius*).

45 College van Beroep voor het bedrijfsleven arată că, în conformitate cu articolul 8:69 din Legea generală privind dreptul administrativ, nu poate, în principiu, să țină seama de argumente care depășesc cadrul litigiului, astfel cum a fost acesta precizat de părți. În plus, acesta subliniază că, dacă dreptul comunitar i-ar impune să ridice din oficiu motivele întemeiate pe Regulamentele nr. 1254/1999 și nr. 800/1999, s-ar putea confrunta cu norma procedurală a interzicerii *reformatio in peius* consacrată de dreptul

administrativ olandez, potrivit căreia persoana care a introdus o acțiune nu se poate afla într-o poziție mai puțin favorabilă decât cea în care s-ar afla în lipsa acțiunii. Într-adevăr, aceasta nu exclude ca luarea în considerare a respectivelor regulamente să poată avea drept consecință îngreunarea obligațiilor reclamantelor din acțiunea principală.

46 În această privință, trebuie să se sublinieze că dreptul comunitar nu poate obliga instanța națională să aplice din oficiu o dispoziție comunitară atunci când o astfel de aplicare ar avea drept consecință înlăturarea principiului, înscris în dreptul procedural național al acesteia, al interzicerii *reformatio in peius*.

47 Într-adevăr, o astfel de obligație ar aduce atingere nu numai principiului respectării dreptului la apărare, celui al securității juridice și celui al protecției încrederii legitime, care stau la baza interdicției menționate, ci ar expune particularul care a introdus o acțiune împotriva unui act care îi cauzează un prejudiciu riscului ca o astfel de acțiune să îl plaseze într-o poziție mai defavorabilă decât cea în care s-ar afla dacă nu ar fi exercitat această acțiune.

48 Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se răspundă la a treia și la a cincea întrebare în sensul că dreptul comunitar nu obligă instanța națională să aplice din oficiu o dispoziție de drept comunitar atunci când o astfel de aplicare ar determina înlăturarea de către această instanță a principiului, consacrat de dreptul național relevant, al interzicerii *reformatio in peius*.

Cu privire la cheltuielile de judecată

49 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

1) **Regulamentul (CE) nr. 615/98 al Comisiei din 18 martie 1998 de stabilire a normelor specifice de aplicare a regimului restituirilor la export în ceea ce privește bunăstarea animalelor vii din specia bovină în cursul transportului și în special articolul 1 și articolul 5 alineatele (3) și (7) din acesta trebuie interpretate în sensul că autoritatea națională competentă în materia restituirilor la export este abilitată să decidă că un transport de animale nu a fost efectuat în conformitate cu dispozițiile Directivei 91/628/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1991 privind protecția animalelor în cursul transportului și de modificare a Directivelor 90/425/CEE și 91/496/CEE, astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29/CE a Consiliului din 29 iunie 1995, atunci când, în temeiul articolului 2 alineatul (3) din același regulament, medicul veterinar oficial certificase conformitatea acestui transport cu dispozițiile acestei directive. Pentru a ajunge la această concluzie, respectiva autoritate trebuie să se întemeieze pe elemente obiective, referitoare la bunăstarea animalelor respective, care sunt de natură să pună în discuție documentele prezentate de exportator, cu excepția situației în care acesta din urmă dovedește, dacă este cazul, că elementele invocate de autoritatea competentă pentru a stabili nerespectarea Directivei 91/628, astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29, nu sunt relevante.**

2) **Atunci când o navă a fost autorizată pentru transportul de animale pentru o anumită suprafață de către statul membru de pavilion, autoritatea competentă a statului membru de export trebuie să se întemeieze pe această autorizație**

pentru a aprecia dacă au fost respectate dispozițiile comunitare referitoare la bunăstarea animalelor în cursul transportului.

3) **Noțiunea „în conformitate cu dispozițiile stabilite de legislația comunitară cu privire la bunăstarea animalelor” prevăzută la articolul 33 alineatul (9) din Regulamentul (CE) nr. 1254/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind organizarea comună a pieței în sectorul cărnii de vită și mânzat trebuie interpretată în sensul că, atunci când se dovedește că cerințele comunitare privind densitatea de încărcare prevăzute în capitolul VI punctul 47 secțiunea B din anexa la Directiva 91/628, astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29, nu au fost respectate în cursul transportului animalelor, trebuie, în principiu, să se concluzioneze în sensul nerespectării acestor dispoziții în privința totalității animalelor vii transportate.**

4) **Dreptul comunitar nu obligă instanța națională să aplice din oficiu o dispoziție de drept comunitar atunci când o astfel de aplicare ar determina înlăturarea de către această instanță a principiului, consacrat de dreptul național relevant, al interzicerii *reformatio in peius*.**

Semnături